

STÁTNÍ ZDRAVOTNÍ ÚSTAV

Potíže s bederní páteří mohou nově vést až k uznání nemoci z povolání

Od 1. ledna 2023 bude možné těžké poškození bederní páteře uznat jako nemoc z povolání. Aby ale pacient dosáhl na finanční odškodnění, bude muset splnit přísná kritéria. I kvůli jejich nastavení odborníci očekávají, že se změna nedotkne velkého počtu zaměstnanců. Lze předpokládat, že uznány budou jednotky až nižší desítky případů ročně.

Odškodnění pacientů s těžkým poškozením bederní páteře v důsledku vysoké zátěže fyzickou prací se bude týkat zejména pracovníků ve stavebnictví, při dobývání surovin, u transportu těžkých nákladů, ale také ve zdravotnictví, pokud se prokáže, že u nich pravidelně docházelo k vysoké zátěži páteře. Vše upravuje Nařízení vlády č. 506/2021 Sb. <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2021-506>

"Kritéria pro uznání této nemoci z povolání jsou definována pro jednotlivé věkové skupiny a podle věku dále zpřísněna, protože právě věk člověka je jedním z rizikových faktorů pro vznik poškození bederní páteře. Ta pravidla jsou poměrně striktní. O jejich nastavení se vyjednávalo několik let a zpřísnění si vyžádali zástupci zaměstnavatelů v rámci tripartity," přibližuje vznik podmínek doc. MUDr. Pavel Urban, CSc., z Centra hygieny práce a pracovního lékařství Státního zdravotního ústavu.

Musí být splněny všechny uvedené předpoklady:

- 1) Onemocnění si vyžádalo celkem alespoň 12 měsíců pracovní neschopnosti dle zdravotní dokumentace pacienta.
- 2) Nemoc vyšetřil a zhodnotil neurolog jako nejméně středně těžké chronické onemocnění bederní páteře a jednoznačně vyloučil jiné diagnózy, například následky úrazu nebo vrozené poruchy páteře. Závažnost neurologického nálezu dosáhla požadovaného počtu bodů pro věkovou skupinu pacienta.
- 3) Závažný nález na bederní páteři byl potvrzen také vyšetřením pomocí magnetické rezonance a dosáhl požadovaného počtu bodů pro věkovou skupinu pacienta.
- 4) Riziková práce trvala nejméně tři roky, přičemž pracovní podmínky každého pacienta zhodnotil fyziolog práce na základě šetření na jeho pracovišti jako dlouhodobé a vysoce zatěžující bederní páteř.

"Předpokládá se, že nemocní pracovali nejméně 3 roky v profesi, v níž se pravidelně vyskytuje časté ohýbání trupu anebo úklony při držení, zvedání a přemísťování těžkých břemen. Pokud pacient nevyhoví vyjmenovaným podmínkám, nemá na uznání nemoci z povolání naději. Lze očekávat, že tímto přísným sítím projde ročně přibližně 20-25 osob v celé České republice. Na Slovensku se tyto nemoci hlásí už od roku 2004 a počty uznaných tam jsou na úrovni jednotek případů ročně. Podobně ani v Německu nepřesahuje počet onemocnění bederní páteře 1 % uznaných nemocí z povolání a během let zvolna klesá," vysvětluje prof. MUDr. Daniela Pelclová, CSc., emeritní přednostka Kliniky pracovního lékařství 1. LF UK

a VFN.

O uznání nemoci z povolání rozhodují tzv. Střediska nemocí z povolání spádová pro určitý kraj nebo okres (<https://www.mzcr.cz/seznam-poskytovatelu-kterym-bylo-udeleno-povoleni-uznavat-nemoci-z-povolani/>). Na tato centra pacienty doporučí ošetřující lékaři, případně se mohou sami hlásit. Musí však mít doloženy zdravotní nálezy i celkové roční trvání pracovní neschopnosti pro tuto diagnózu ze zdravotnické dokumentace.

"Každý zaměstnavatel je pro případ své odpovědnosti za škodu způsobenou nemocí z povolání pojištěn u komerčních pojišťoven. Pacient dostane náhradu za ztrátu na výděлку po dobu a eventuálně i po ukončení pracovní neschopnosti, dále náhradu za bolest a ztížení společenského uplatnění úměrně závažnosti onemocnění (vyjádřené v bodech), případně za náklady spojené s léčením," popisuje postup doc. MUDr. Marie Nakládalová, PhD., z Kliniky pracovního lékařství LF UP a FN Olomouc. Konkrétní výši bodů stanoví připravovaná aktualizace Nařízení vlády č. 276/2015 Sb., o odškodňování bolesti a ztížení společenského uplatnění způsobeného pracovním úrazem nebo nemocí z povolání. ***"Tím, že je pro uznání nemoci z povolání podmínkou trvání pracovní neschopnosti 12 měsíců kumulativně během tří let a také podmínka nejméně tříleté rizikové práce, skýtá to možnost úpravy pracovních podmínek konkrétnímu zaměstnanci tak, aby k pokročilému postižení, které splní podmínky pro uznání nemoci z povolání, ani nedošlo,"*** dodává docentka Nakládalová.

"Hlavní roli v prevenci onemocnění bederní páteře má i zde, jako u mnoha dalších nemocí z povolání, zaměstnavatel. Je zodpovědný za pracovní podmínky svých zaměstnanců a vybavení pracovního místa. Práce ale není tím jediným faktorem, který ovlivňuje zátěž bederní páteře. Velmi důležitou prevencí je také zdravý životní styl, zejména hlídání si nadváhy a dostatek zdravého pohybu, což ostatně platí obecně pro mnoho dalších onemocnění. Je potřeba, aby se každý z nás pravidelně a vědomě staral o své zdraví," zdůrazňuje ředitelka Státního zdravotního ústavu MUDr. Barbora Macková.

"Zařazení konkrétní diagnózy na seznam nemocí z povolání má i značný preventivní význam. Upozorní totiž zaměstnavatele na pracovní místa a činnosti, která mohou způsobit postižení, což následně vede k preventivním opatřením a konečně k možnému poklesu počtu těchto onemocnění," uzavírá MUDr. Vladimíra Lipšová, vedoucí Centra hygieny práce a pracovního lékařství Státního zdravotního ústavu a upřesňuje, že i pacient, který už nyní dlouhodobě trpí potížemi s bederní páteří a splňuje kritéria, může o uznání nemoci z povolání žádat 3roky zpětně od zařazení nové položky do seznamu.